

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 A kiadványtálalás évi ára:
 Nagyon drága... 10 kor.
 Közepesen... 8 "
 Kétszeres árú...
 Nagyon drága... 20 kor.
 Közepesen... 8 "
 Vidám postán...
 Nagyon drága... 20 kor.
 Közepesen... 8 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétig és
 minden utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.
 A szerkesztőség kizárólag visszajáró
 vagy megrendelésre nem vállalunk.
 Előfizetők és hirdetősek a
 kiadóhivatalhoz intézendők.
 Helyes adom ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, július 28.

Közös görög keletiek.

Madarak vándorlási ideje ide s tova közeledvén, messze délvidékről fölroppent egy látszólag ártatlan kis kacsa.

Nem kevesebbről van szó, mint hogy a magyar és az osztrák állam összes görög keletjei egyesülnének a karlóczai patriárka főhatósága alatt.

A görög keletiek a maguk egyházi szervezetét, miután elvesztették lábuk alól Róma egységét, a nemzetiségre alapították. Nem nemzetre, hanem nemzetiiségre. Ezért van a török államban bolgár, görög és szerb, a magyar államban oláh és szerb görög keleti egyház. Az egy nemzetiségű államok görög keleti felekezete természetesen államilag szervezkedett, így Szerbiában, Romániában, Bulgáriában, Orosz- és Görögországban.

Magyarországon valamikor, nem is olyan régen, egységesek voltak a görög keletiek a karlóczai patriárka alatt. Az 1848-ban az osztrákoknak tett gyászos emlékü szolgálatok jutalmául választották el az oláh görög keletieket a karlóczai patriárkátustól s szervezték őket külön felekezetté, a mit az 1867/68-iki nagyliberális áramlat törvényesített. Épp úgy, mint Törökországban, nálunk is nemzetiségi alapra helyezkedtek a görög keletiek s nyelv szerint szétváltak.

Az egyesülés tehát megtagadná a gö-

rög keletiek alapját, a nemzetiséget és különben is kétes, visszavágyakoznak-e az oláhok a szerb szakadár szerzetesek nemrég lerázott igája után.

A ki visszaemlékszik a történelemből a karlóczai patriárka felsőbbsege ellen oláh részről felhangzott elkeseredett panaszkokra, az rögtön tisztában lesz vele, hogy a nagy görög keleti egységbe oláhjaink belépni semmiesetre sem fognak. A magyar állam keretén belül tehát a két felekezet fenn fog állani minden körülmény között továbbra is.

Az egyesülés tehát két, jogilag három állam felekezetei közt menne végbe: Magyarország, Ausztria és a jelenleg *jogilag* még a török államhoz tartozó Bosznia görög keletjei közt.

Ezek a görög keletiek az oláhok leszámítása után óriási többségben szerbek, akik eddig háromfelé lévén megosztva, egy-egy államban harmadrész erővel szerepelnek. Az egyesülés után Karlócza háromszoros súlyt nyerne; sem magyar, sem osztrák, sem pedig bosnyák, hanem szerb érdekek szempontjából s ezzel a megháromszorozódott erővel lépne fel a szerbség érdekében Magyarországon, Ausztriában, Boszniában.

Ismerjük ezeket az érdekeket. Magyar törvénybe iktatott szervezet keretein belül a magyar állam szétbontására töreksznek. Eddig azért nem ártottak nekünk többet, mert a magyar határ nekik egyuttal egyházi határunk is volt. De ha a határt egyháziilag szétrobbantják, akkor

következni fog a politikai szétrobbantási kísérlet is.

Már ez maga olyan érv, a mely miatt az egyesülés tervét előre is halvaszülöttnek kell tartani. Tökéletesen elég nekünk az eddigi három osztrák közös ügy, semmi kedvünk sincs még egy szerb közös ügyet is a nyakunkba varratni.

S azután ha ez az egyesülés megtörténék, akkor egy szép napon a nagy-szebeni metropolita is gondolna egyet s ő meg egyesülne — Bukaresttel. Utóvégre, ha a magyarországi szerbek kezét foghatnak idegen állambeli véreikkel, miért ne tehetnék az oláhok is? Van a magyar államra nézve Románia olyan jó szomszéd, mint Ausztria.

Ez az egyesülés pedig veszélyes volna első sorban a hazai oláhságra, amelynek közművelődését az mozdítja elő, hogy a szent Unio, a görög katolikusok által a magyarsággal, Nyugattal, Rómával élnek szellemi közösségben. Félő, hogy a kárpátontuli oláhsággal való egyházi egyesülés fenyegetné az Uniót, tulsúlyra emelné a romániai befolyást s ezzel alacsonyabb fokra szállítaná a hazai oláhság szellemi színvonalát.

Hát még az a veszély, amely a magyar államot fenyegetné az egyháziilag egyesült oláhság egész részéről!

Nem emlékeztünk volna meg az egész dologról, ha egyik előkelő fővárosi lap nem közöl róla két feltűnő betűkkel szedett cikket. Így több a hír kacsnál s legalább is — kétféjü sasnak látszik.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A mosolygó dobos.

Brum, brum, brum! — hallatszott a nagy dob és a katonazenekar csakhamar a sörcearnok elé ért. Az ut mindkét oldalát ellepte a sokaság és lépést tartott velük.

A londoni népség egészen más szemmel tekintett a zenekarra, mint én, ők csak a »furcsát« látták a dologban, én pedig érdeklődtem minden egyes muzsikussal, de különösen a dobos iránt.

Ez meg oly magasba kötötte fel magára a műszereit, hogy nem láthatta tőle a saját lábait, a dobverőket pedig sokkal magasabba emelgette a saját fejénél, mialatt erős izmai kidomborodtak a karjain. Mindezt pedig oly jókedvű, mosolygó arccal tette, hogy tüstént látni lehetett, milyen passziója telik a játékban.

En mindezekben annyira elcsodálkoztam, hogy elhatároztam, miszerint egy pár szót fogok váltani vele, mihelyt teljesítette kötelességét.

Epen az utolsó számát játszották a műsornak és ennek bevégezte után mindnyájan igyekeztek megszabadulni műszereiktől és egy pohár sörhöz jutni.

Az én dobosom még alig lehetett husz éves

és tétovázva, de boldogságtól sugárzó arccal állott egy helyben.

Közeledtem feléje.
 — Ugy-e nehéz dolga van? — kérdeztem tőle.

— Bizony.
 — Mennyi ideig pihen most?
 — Egy fél óráig.
 — Akar egy pohár sört inni velem?
 Beleegyezőleg intett és mikor magam mellé ültem egy márvány asztalhoz, ügyetlenül játszadozott ujjaival.

— A maguk zenéje nagyon népszerű.
 — Ugy van.
 — Hátba felel olyan komolyan, rá van írva az arczára, hogy nagy kedve telik a dobolásban.

— Persze, nagyon élvezetes, ha gyönyörködnek az emberben — jegyezte meg az előbbi vidám arckifejezéssel.

— Ugy-e sokat látott már a világból?
 — Igen és nagyon tréfás embernek ismernek mindent.

— Pedig még nagyon fiatal lehet. Elkörmolyodott.

— Igaz, de azért többet tapasztaltam, mint sok más, a ki kétszer annyi idős mint én.

— Maga? ezzel a vidám, boldog arccal.

— Hát már ön is észrevette a mosolyomat? Az ezredemben mosolygó dobosnak neveztek el miatta.

— Ez szerencsés elnevezés.

— Sok ember csak azért nevet, hogy ne sirjon — szólott a fiatal ur tettetett jókedvvel.

Feltekintettem reá. Ugy láttam, hogy nedvesek a szemei és nagy hajlandóságot érez a panaszkodásra.

— Pedig természetesebb dolog az, ha valaki elsírja a bánatát, mint hogyha nevetés alá rejti — jegyeztem meg biztatóan.

— Ez igaz. De nagyon kevés ember viseltetik részvétellel a szerencsétlenek iránt.

— Hát mi baja van? — kérdeztem tőle csendesesen.

A fiatal fiu kigombolta elől a ruháját és kivett a nyakából egy kis tokot.

— Az én történetem ebben van — szólott halkán. — De miért is beszélök róla.

— Mert szépen kérem.

— Nézzen bele ebbe a tokba és megérti az én bánatomat uram. De várjon nem borzad el, ha valami iszonyatosan szomorú dolgot lát meg?

Kissé hátráltam, vajjon mi lehet benne?

— Egyetlen-egy embernek sem mutattam még meg, de ha ön megnézi azt nem bánom.

Eleinte még vonakodtam felnyitni a dobozkát, de azután egyszerre csak megnyomtam a rugót és felpattant a teteje.

Osszerázkódtam. Egy gyönyörű leányfej nézett rám, de az arcz és a szemek oly bamba, hülye kifejezéssel bírtak, hogy tüstént láttam,

Szerencsére csak látszik. A terv veszélyes, de anyagi külső és belső akadályba ütközik a kivitele egyházi és állami részről egyaránt, hogy nyugodtan szidhatjuk felőle tovább is a többi közös ügyeket, ha 48-asok vagyunk, circumspectus kormánypárti mivoltunkban pedig kellő óvatossággal a kutymeleg kánikulát.

Dr. K. A.

Franciaország és a Vatikán.

Dijon-ból táviratozzák: A dijoni püspök tegnap elutazott Rómába.

Rómából jelentik: *Merry del Val* tegnap francia küldöttséget fogadott, amely azért jött, hogy a dijoni püspök érdekében lépéseket tegyen. A pápa is fogadni fogja ezt a küldöttséget. A kardinális kongregációja második ülésén állapították meg a Vatikánnak a francia kormány ultimátumára szóló válaszát. A válasz megszövegezésére nagy befolyást gyakoroltak Rampolla és Ferrara kardinálisok.

Párisból jelentik: *Dalcassé* külügyminiszter szabadságának megkezdését a püspökök ügye miatt néhány nappal elhalasztotta.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, július 28.

Elnök: Perczel Dezső.

Napirenden van a

földmívelésügyi tárcza.

Pap Géza előadó rövid összehasonlítást tesz a tárcza korábbi és idejének költségvetésének egyes tételei között. Az utolsó hat év költségvetésének végösszegét tekintve azt találja, hogy a földmívelésügyi jogos igényei kielégítést nem nyertek mind, csak részben, már pedig a földmívelésügyi a nemzeti vagyonosodás egyik leg-

fontosabb erőforrása. (Zajos helyeslés a jobboldalon.) A jelenlegi kormány az egyes ágazatokban már eddig is nagy eredményeket mutatott fel. Dicséri az állattenyésztés fejlesztését is, mert ezzel lehet majd a külföld vásárlási kedvét fokozni. A tejszövetkezetek felállítása is nagy hatással volt a tejtermelésre s e téren is kívánatosnak tartja a tevékenységet. A szőlőszeti és borászati kérdésekre térve, szinte fejlődést konstatál, mert máholnap elérjük azt az átlagos évi boranyag-termést, mely fölött a filoxera előtti időben rendelkezünk. A földmívelésügyi kormány általában nagy tevékenységet fejt ki a börttermelés fejlesztése érdekében. Több intézkedése bizonyítja azt, hogy van érzéke, van munkakedve borgezdasági állapotaink fellendítéséhez, így beillesztett egy tételt mintapincze létesítésére 200.000 korona előirányzattal.

Bartha Odón: Mi van az olasz borvámával? *Pap Géza* nem terjeszkedik ki minden részletre, neki csak az a feladat jutott osztályrészül, hogy felhívja a Ház figyelmét a földmívelésügyi kormány üdvös tevékenységére. A költségvetés a gazdasági munkásság érdekében rendelkezik előirányzattal. Föl van véve 200.000 korona. Elismeréssel emlékezik meg az előbbi földmívelésügyi kormányról e téren kifejtett munkásságáról. — Hiszi, hogy e fontos kérdésekben is elődje nyomain fog haladni.

A székelykérdés érdekében is tenni fog a földmívelésügyi kormány, nagy tekintettel lesz a tiszvárdi székely kongresszus javaslataira s amennyire az abban foglaltak megvalósíthatók lehetnének, bizik a földmívelésügyi miniszterben, hogy nem zárkózik el a kívánalmak teljesítésétől.

Ajánlja a költségvetést elfogadásra. (Helyeslés a jobboldalon.)

Elismerés Darányinak.

Marjay Péter a földmívelésügyet tartja a legfontosabb közgazdasági kérdésnek. Egy ilyen fontos kormányzati ágat a legnagyobb odaadással kell vezetni, egy ilyen kormányzati ügy vezetésére élén nagy szakembernek és nagyon tevékeny embernek kell állani. Mindezeknek a kívánalmaknak megfelelt a jelenlegi miniszter elődje.

Nagy elismeréssel emlékezik meg annak szociálpolitikai tevékenységéről. A gazdasági munkás és cselédségélypénztár intézménye valóságos megmentője a munkásosztálynak. A hasznos madarak védelmét is nagyon fontos kérdésnek tartja, ezen a téren is áldásos munkásságot mutat fel a földmívelésügyi kormány.

A jelenlegi kormány, ha nyomába lép elődjének, ő is meg lesz vele elégedve, azonban a jelenlegi kormány még kevés munkásságot képes felmutatni, az ő multjából még itélni nem lehet.

Olyan a földmívelésügyi miniszter, mint az a gyermek, akitől azt kérdezték: »Fiam, tudsz-e zongorázni?« ez azt felelte rá, hogy »nem tudok, de megtanulom!« — (Ellentmondások jobbról.)

Molecz Dani: Hogy lehet ilyen rossz hasonlattal előállani! (Nagy zaj a jobboldalon.)

Felkiállítások a jobboldalon: Nagyon rossz hasonlat!

Marjay Péter: Ha rossz hasonlat, van itt elnök, aki észre vegye! A miniszter meg nem rendelkezik olyan multtal ezen a téren, melyből itélni lehetne.

Darányi gyönyörű mult felett rendelkezik, az elhanyagolt földmívelésügyet felkarolta. Rátér ezután a jelenlegi miniszter működésének bírálatára, legelőször hibásnak tartja, hogy a vízlecsapolással tulságba mentek a kulturmérnökök.

Ez okozta a nagy takarmányhiányt. Nincs legelő, a föld a nagy szárazságtól megrepedezik. Szól a lecsapolási költségek magasságára. Csaknem annyi a lecsapolási költsége egy holdnyi földnek, mint amennyi annak a föld-

darabnak az évi adója. (Ellentmondások a jobboldalon.)

A szárazság is elemi csapás, mint a jégverés, ennél fogva adóelengedés iránt intézkedjen a földmívelésügyi miniszter. Az állategészségügyről szólva szomorúan konstatálja, hogy nagyon kezdetleges, sőt hézagos a gyógyászok tudománya.

Valóságos átok a kisgazdákra a sertésvesz, ezzel szemben tehetetlen az állatorvosi tudomány. Majd arról szól, hogy az állatorvosi szolgálat nagyon hiányos. Sokszor mértéktelnyire van távol a járási állatorvos attól a községtől, ahol a megbetegedés történt, azonnal nem vehetik igénybe segítségét, így kénytelen a kovácshoz fordulni az pedig eret vág rajta.

A hatóság tudomást szerez erről a körülményről, megbüntetik a gazdát is, a kovácsot is. Ezekben az állapotokon segíteni kell. Be kell hozni a kötelező állatbiztosítást méltányos olcsó biztosítási díj mellett. Tehermentesíteni kell a birtokosokat.

Az adósságok megváltása.

Allitassék fel egy nemzeti bank, mely váltsa meg az adósságokat, a törlesztéseket pedig közadók módjára szedessék. A fokozatos adórendszer behozatalát tartja szükségesnek. A földvásárlást nagyban megnehezíti az illeték összeg magassága. Ezt le kell szállítani. A kis tőzű főzés adómentesíttessék. A kormány a börttermelés érdekében keveset tett, a jövőben elvárja, hogy több eredményt mutat fel. A kishirtokosok adójának csökkentésével emeljék az itt letelepedett idegen honosok, külföldi állampolgárok adóját, adóztassák meg a tőzsdét. Szól az igazságszolgáltatás ferdeségéről. A kisgazda nem mer perelni, mert a perköltség fölemészti a peres vagyont.

Trubinya János: Fölemészti a fiskális! (Derűtlenség.)

Marjay Péter határozati javaslatot nyújt be: utasítsák a kormány, hogy a fokozatos adófizetés, a kishirtokok tehermentesítése, az utadó és illeték eltörlése tárgyában törvényjavaslatot készítsen. (Helyeslés a baloldalon.)

Bedőházy János a székelyakcióról szólva annak egész Erdélyre kiterjesztését óhajtja, Hazánkban e részén a termények értékesítése teljesen illuzióriussá lett. (Ebben a pillanatban több száz röpiratot dob le a II. emelet karzatáról két fiatal ember. A képviselők felugrálnak és hangosan olvasgatják: elnök csönget. A terembiztosok közrefogják és kivezetik.)

Elnök: Kérem a képviselő urakat, ne zavartassák magukat ilyen kicsinyes, gyerekes eljárásokkal! *Bedőházy* képviselő urat felkérem, beszédét folytassa.

Bedőházy János fejtegeti a gazdasági önállóság, az önálló vámterület szükségét, a székelyföldi legelő és a rétgazdaság figyelembevételét kéri, a székely akciót méltányolja, de a végrehajtásban sok neveltséget lát. Elfogadja a költségvetést.

Az elnök az ülést öt perczre felfüggeszti.

Szünet után *Sebes Dénes*, *Bartha Odón*, *Molnár Akos* és *Simonyi Semadam Sándor* beszéltek *Bartha* kivételével a javaslat ellen. Ülés vége 3 órakor.

Egy orosz minisztert meggyilkoltak.

Pétervár, július 28.

— *Flehwe belügyminisztert a közben, hogy a varsói állomáshoz kocszított, egy bomba által megölték.* —

Flehwe orosz belügyminiszter egyike volt a csarizmus legkegyetlenebb végrehajtóinak. O volt az, aki minden mozgalmat, amely akár milyen reformra vezethetett volna, a legirgalmatlanabb módon eltápostta és az orosz rendőrállam minden irtózatot eszközét mozgási-

hogy egy őrtűt nő arczképét tartom kezemben. Szótlanul meredtem reá, egész addig, a mig csak ki nem vette azt a kezemből és újra kebelébe nem csuszattatta:

— Ez az én feleségem, — mondta egyszerűen.

— De hát miért hordja magával ezt az arczképet és nem egy olyat, a milyen azelőtt lehetett? — kérdeztem érdeklődve.

— Mert én így akartam őt mindig látni válaszulta kedvtelenül.

— El még?

— Igen.

— Gyógyíthatatlan?

Erre nem válaszolt.

— Fialtal?

— Tizenhét éves korában lett a feleségem. Egy évi kimondhatatlan boldogság után született az első gyermek, azután többet nem ismert rám.

— Es a gyermek él?

— Nem él. Halva született és éppen ez az oka szerencsétlenségemnek. Azóta nem is törődöm semmivel.

— Szegény fia! — suttogtam.

— Pedig éppen úgy imádom őt most is, mint azelőtt, nemde, különös?

— Különös és fölemelő. Engem pedig megtanított egy nagyon szép dologra.

Kérdőleg nézett reám.

— Arra, hogyha halál is van a szívében, vigság alá tudja azt rejteni és nincs bánatával terhére embertársainak.

E szavakkal felállottam és egyedül hagytam őt.

totta, hogy a népek szabadságra törekvő óhaj-tásait csiráiban megfojtja.

Mint belügyminiszter a kormányzónak is ő adta ki az utasításokat és az elfoglalt vagy meghódított tartományokban uralkodó drákói rendszabályokat ő tartotta ébren és ő adott impulzust arra, hogy a kormányzóságok az engedmények helyett, amelyeket tenniük kellett volna, hogy a nép forrongását és dühét lecsillapítsák, csak annál kegyetlenebb, annál drákóibb rendszabályokat léptettek életbe. A titkos forradalmi bizottságok, amelyek mostanában a kormányzókra indítanak hajtóvadászokat, már régóta szemet vetettek Plehwe miniszterre, mondván, hogy nem a végrehajtó eszközöket kell elpusztítani, hanem a bajt csirájában kell megtámadni. Ezt pedig Plehwe belügyminiszterben találták meg.

Plehwe tudta, hogy élete ellen leselkednek és magát mindig egy egész rendőrrádiával vette körül. Sorsát még sem kerülhette el, mert ahol egy egész birodalom haragja és gyűlölete nyilvánul meg, ott ugyancsak bajos a minden utcasarkon ólálkodó veszedelmet kikertülni. A kormányzók meggyilkolása sem riasztotta vissza Plehwe-t attól, hogy az erőszak politikáját kövesse és végrehajtsa. A Szibériába deportált ezer meg ezer politikai bűnös, a börtönök ezer meg ezer lakója mind Plehwe-t káromolja sorsáért. Nem csoda, ha ennek az embernek a sorsa betelt.

A most folyó orosz-japán háború keletkezése is javarészt Plehwe, belügyminiszter lelkét terheli. Az erőszak politikájának volt híve és ennek az elveiből indult ki akkor is amikor az orosz-japán viszály kitörőfélben volt. Egyiket volt azoknak, akik a csárral elhitették, hogy semmi szín alatt sem mer Japánország háborút kezdeni Oroszországgal és ezért folytatják Kelet-Azsiában azokat a műveleteket, a melyek végre is háboruba sodorták a két országot.

Sokkal súlyosabb volt az amelyet a kisen-nevi véres napok után emeltek Plehwe belügyminiszter ellen. Az volt a vád, hogy a belügyminiszter látván a nép forradalmi lázát, levezető csatornát akart vájni a nép dühének s ezért hivatalnokaival egyetértve a zsidókra terelte a nép haragját. A történelem van hivatalva arra, hogy világosságot derítsen erre a rettenetes ügyre. A tények és események mindenestre igazolják, hogy orosz hivatalnokok is működtek közre a rettenetes mészárlásban.

A bomba tehát megint működésbe jutott Oroszországban. Az elnyomott, elcsigázott, kiszákmányolt és jogfosztott népek úgy látszik, Oroszországban nem tudnak magukon másképpen segíteni, mint hogy az erőszak fegyverei ellen az erőszak fegyvereivel küzdenek.

A merénylet részletei.

Budapest, jul. 28. (Saj. tud. táv.) Az orosz távirati ügynökség jelenti Pétervárról: Plehwe belügyminiszter délelőtti kocsin a varsói pályaudvarra igyekezett, hogy Petershoffba utazzék. Ut közben érte a merénylet, melynek áldozata lőn. A bomba robbanása borzalmas hatása volt. A kocsiban ülőket mind megölte. Egy gyanus egyént letartóztatták.

Budapest, július 28. (Saját tud. táv.) Pétervárról vesszük a következőket: A robbanás Plehwe kocsiját a varsói pályaudvar közelében levő hid előtt érte. A hid mellett egy vendéglő van, ennek ab-

lakából nézte egy fiatal ember az utcán történendőket. Mikor a miniszter kocsija odaért, állítólag ő dobta a bombát ki az ablakon. Egyik verzió szerint a bomba a kocsin alatt robbant fel, más verzió szerint a kocsiba esett a bomba.

Hir szerint Plehwe Wladimirovics nagyherceget akarta meglátogatni Péterhoffban. A bomba fejét tépte le a törzséről. A kocsit is darabokra zúzta, csak a hátsó kerekei maradtak épen. A vendéglőbeli fiatalembert mikor távozni készült, az ajtóban letartóztatták.

Budapest, július 28. (Saját tud. táv.) Londonba adott híradás szerint a bombát a varsói pályaudvar közelében a Varsó városához címzett vendéglőből dobta Plehwe kocsija elé egy fiatal ember. A bomba a miniszter balkarját és mindkét lábaszárát letépte. A bombavetésnek a kocsis is áldozatul esett. A merénylet a helyszínén nyomban letartóztatták.

Budapest jul. 28. (Saját tud. táv.) Hir szerint Plehwe miniszter titkárát és egy szolgát is magával vitt, akik szintén áldozatai lettek a merényletnek.

Budapest, június 28. (Saj. tud. táv.) A budapesti orosz konzulátuson nihilisták művének tartják a merényletet. Itt azt tartják, hogy Plehwe azért készült Péterhoffba, hogy Miklós csárnak, aki ott üdült ez idő szerint, jelentéseket tegyen.

A szoczialisták körlevele.

— Tüntetés a képviselőházban. —

A képviselőház tegnapi ülésén Bedőházy Albert képviselő beszélt, amikor a II. emeleti karzatról két fiatalember több száz fehér czédulát dobott a képviselők padjaira.

A röpiratok nagy suhogással hullottak alá, a képviselők pillanatra meghökkenek, de azután egyenkint ugráltak fel helyeikről és olvasgatták.

Bedőházy is meglepődve nézett egy darabig, az elnök kétszer is figyelmeztette, hogy folytassa.

A terembiztosok karonfogták és átadták a két ifjút a rendőrségnek, a hol megállapították, hogy a tüntető szoczialistákat Kiss József és Stern Edének hívják. — Fogva tartották őket.

A különös és vakmerő röpirat szövege a következő:

Képviselő urak!

Nem alázatossággal, hanem a szabadság és önérzetesen gondolkodó férfi nyíltságával szólunk önökhöz. Aki nem szereti az őszinte szót, ám ne hallgassa meg, de a következményekért mégis felelnie kell.

Nem vesszük-e észre Önök, hogy a parlament és az ország között levő gyöngye kapocsnak utolsó szála is elszakadt? Hogy a kormány felelőssége fikcióvá lett? Míg Önök a képviselőházban, nyakukban a lojalitás tarisznyájával, nyugodtan tárgyalnak s szerény kívánságaikat igyekeznek parlamentáris szavakba önteni: addig az országban a felelőtlen kormány vadul gázol keresztül a közszabadságokon.

A gyűlekezési szabadság a tudatlan szolgabírák és kapitányok prédájává lett. A sajtószabadság hóhérekbe került. Magyarországon, a cenzúra eltörlése után 56 esztendővel az újságok üres hasábkokkal és oldalakkal jelennek meg.

A dühöngő kormánynak még ez sem elég. Durva kezét rátette a bíróságra is, befogta azt a maga szekere elé, hogy a függetlennek állított bíróság ezután kifejezetten is osztályrédet szolgáljon.

Ime a bizonyíték:

Egyik táblai elnök a következő leirattal intézte a törvényszékhez és járásbírókhoz:

341/904. eln. sz.

Igazságügyminiszter urnak folyó évi január hó 29-én 3281—III. I. m. szám alatt kelt rendelete szerint, a m. kir. belügyminiszter ur értesítette, hogy az ország déli vidékein, részben szocialisztikus irányzatú, részben nemzetiségi izgatások folytán, nemcsak a népek békeje és nyugalma van megzavarva, hanem a közbiztonság s a közrend is veszélyeztetve van, melyeknek fentartására a m. kir. belügyminiszter ur ugyan minden lehető praeventív intézkedést megtett, de a közigazgatási hatóságok panasza szerint több helyen az igazságügyi hatóságok nem tartják a fontos állami érdekeket eléggé szem előtt, a rendőri hatóságokat kellőleg nem támogatják, sőt a hozzájuk feljelentett esetekben is késedelmesen és lanyhán járnak el.

Felhívom elnök urat, hogy a belügyminiszteri átiratban megjelölt állapotokra a felügyelete alatt álló kir. járásbírók vezetőit bizalmasan figyelmeztesse s őket a zavargások és izgatások esetében állami közérdekből nemcsak soronkívüli, hanem a lehető leggyorsabb eljárásra utasítsa.

Ezzel a leirattal a polgároknak az igazságszolgáltatásba vetett esetleges bizalma ki van végezve.

A képviselő uraknak talán nem kell megmagyarázni, mit jelent ez? A polgári államnak, mint a köz képviselőjének, utolsó bástyája is lehullott.

Nincs ennek az államnak többé egyetlen szerve sem, melyre csak rá is lehetne fogni, hogy valami fűzi a közhöz. Most már igazán, nyilvánosan is mindenkinek annyi igaza van, amennyi erővel rendelkezik. A kormány is azt akarja, hogy ez menjen át a köztudatba. Kivánsága teljesül.

A nép tehát már tudja, mit fog cselekedni.

De a képviselő urak! Hiszen talán önök is valamik? Hát a parlament csakugyan annyira elagott, hogy már mozdulni sem tud? Még azt is lusta megkérdezni, hogy hova hányódott el a miniszteri felelősség?

Képviselő urak! Ha önök nem akarnak már semmink sem lenni: ehez jó nek van. De nincs joguk ahhoz, hogy ilyen szándékkal foglalják le a helyet a parlamentben.

Ha pedig komolyan veszik hivatásukat, hadd lássuk körmére mernek-e csapni a ragadós kezű kormánynak? Erdemesnek tartják-e megvédeni az országot, ha másért nem, hát a jó híréért?

A nép várja, hogy hallgatni fognak-e még tovább is önök, hogy így beigazolják a maguk részéről is a mai parlament jogosulatlanságát?

Akármit csinálnak is azonban, a mi jövőnkre nézve mi nyugodtan várjuk az eseményeket.

Az erőszak minden fejszecsapása a mai rendből hasít le egy darabot!

A magyarországi
szoczialdemokrata párt.

A keletázsiai háború.

Anglia készülődik.

London, július 28. A Press Asszociation Corki tudósítója Brehavenből arról értesül, hogy a tengeri hadgyakorlatokkal lemondták és a hajórajoknak narancsot adtak, hogy állomásozó helyüket újabb parancs érkezéséig el ne hagyják. Hir szerint az összes szabadságolásokat visszavonták és utasították a szabadságon levő tiszteket és legénységeket, hogy azonnal vonuljanak be.

Orosz jelentés.

Pétervár, jul. 28. Az orosz távirati ügynökség jelenti Mukdenből 26-áról: A 24. és 25-iki ütközetekben Sarugajev tábornok, a IV. szi-bériai hadtest parancsnoka vezette déli harcélünket. A harc közben kitűnően, hogy a japánok a Dalin szorosból Szinucsön-Haicsong irányában közelednek, Szarugajev kénytelen volt a kapott utasítások szerint csapatainknak parancsot adni a Dasicsao északi része felé való visszavonulásra. A japánoknak nem volt szándékuk benőnköténi üldözni. Csapatunk visszavonulása teljes rendben történt.

Pétervár, jul. 28. (Hivatalos.) Kuropat kin tábornoknak Miklós cárhoz intézett 25-iki keleti távirata jelenti: Ma este 11 óra körül a következő táviratot kaptam Szarugajev tábornoktól: Jul. 24-én csapataim támadtak és állást foglaltak a Nandalin-szorosban, a Csincsa-jajcától délre fekvő magaslatokon, jobb szárnyukkal Csincsinur, Junatun és Szandjaca falvakra támaszkodva. A japánok ágyutűz kezdetek csapataink ellen, melyek e három állást megszállták és 15 órán át folyton tüzeltek. 6 órakor a Csincsa-jajcánál a Nandalin-szorosban felállított csapatokra is kezdtek löni. A tüzelés reggel 7 óra körül erősödött és a Csincsa-jajcától délre való állás felé irányult. Davancsön felől látták, hogy egy üteg magából a faluból lött. A lovasság jelentései szerint, mely Csinla-ohuntól délre volt nandaláni állásunkkal szemben, Tancsi mellett nem látszott ellenség. 11 óra körül pontosan lehetett látni az ellenséges gyalogságot: Manciatun, Jancaehu és Dafancsön körül. A tüzelés kezdetben a Csincsa-jajcától délre lévő magaslatokat megszállt csapatokra összpontosult. E perczen kezdet a japán gyalogság hét zászlóaljjal a Dafancsöntől északnyugatra lévő hegyiséget megszállani de tüzésünk lövése megfutamította őket. Lövéseink behatoltak egészen az ellenséges oszlopokig. 11 óra körül legalább három-négy üteg lött csapatainkra, melyek a csincsa-jajcai magaslatokat tartották megszállva 11 óra után a Csincsa-jajcánál felállított csapatokat tartalékos üteg erősítette meg. A tüzelésünk az ellenséges ütegekét nagy mértékben gyöngítette. Előre küldött zászlóalj erős ellenséges tartalékok jelenlétét állapította meg a Manciatun-Vancsagu vonalon Nagy veszteségek érték és kénytelen volt visszavonulni. Ugyanekkor a japánok, kik a dancsakui magaslatokat megszállták, még vagy három üteget küldtek előre.

Délután 4 órakor a japánok sejtették az ellenséges gyalogsággal, hogy Csincsapudza irányában lévő állásunkat, hol a Barnaul-féle ezred állott, megakarják rohanni. A tűzvonalban volt már mintegy 5—6 zászlóalj az ellenségek. Estefelé erősödött az ellenséges ágyutűz és fél 3 órakor elérte legnagyobb fokát. Naplementekor az ellenség rohamra indult a Barnaul-féle ezred ellen, melyet három zászlóaljjal erősített meg. Dobrotin ezredparancsnok visszaverte az ellenséges támadást, csapatait négyyszer küldve szoronszegezve az ellenség ellen. Este 9 órakor megszűnt az ágyutűzés. A puskaropogás azonban késő éjjelig a tartott. Állásainkat megtartottuk. Ütközet után megállapították, hogy 18 zászlóaljunk legalább is két ellenséges hadosztálylyal és tulnyomó tüzer-séggel állott szemben. A harcvezetési vonal hossza 16 kilométer volt. Ily körülmények között nem tartottam célszerűnek másnap is folytatni a küzdelmet és elhatároztam, hogy visszavonulok észak felé. A veszteségek még nincsenek pontosan megállapítva, de mégis mintegy 20 tisztet és 600 katonát tartanak elveszettnek.

A súlyosan sebesültek között van Uspenski ezredes, a tomszki ezred parancsnoka. Kötelességemnek tartom összes csapataim kiváló bátorságát megdicsérni. Különösen kitűntek ragyogó bátorságukkal a nehéz 15 óráig tartó küzdelemben a szi-bériai ezredek, kiknek az ellenség főtámadását kellett megállaniok. Az ellenség óriási túlsúlya dacára sem engedtek egy lábnyit sem állásukból. Azoknak a névsora, kik jutalmat érdemelnek ezután a dicsőséges csata után, később fog következni. Mégis ki kell emelnem a tobszki és tomszki ezre-

dek nagy bátorságát, valamint a második Semipalatinsk-féle zászlóalj és a Barnaul-féle ezred hősiességét.

Az összes ütegek, melyek 15 és fél óráig tevékenykedtek az ellenség szakadatlan tüzelése közben, minden dicséret felett állanak. A japánok veszteségeit pontosan meg nem állapíthatom, de merem állítani, hogy a miénkél lényegesebbek voltak.

Összelőtt orosz hajó.

Csifu, jul. 28. Ideérkezett orosz menekültek jelentik, hogy a japánok a Lieutenant Burkov nevű orosz torpedónaszádot és két más orosz torpedónaszádról torpedókkal megöltözték. A hajóknak végük van.

Oku tábornok jelentése.

Budapest, jul. 28. (Saját tud. táv.) Tokióból közlik Oku tábornok jelentését a dasicsaoi ütközetről: Az ellenséget csapataink 24-én támadták meg. Az oroszok harcvezetési vonala 10 mérföldnyire terjedt északról keletre.

Az ütközetben öt orosz hadosztály vett részt. Ágyújuk az oroszoknak több volt száznál. Csapataink eleinte a kedvezőtlen földrajzi fekvés folytán sokat szenvedtek az ellenség tüzelésétől, de később seregünk jobb szárnyának sikerült megbontani az ellenség harcvezetési vonalát. Tüzerségünk keveset nem érvényesülhetett eleinte. Veszteségünk 800 ember.

UJDONSAGOK.

* Miniszteri kiküldött Nagyváradon.

Az építési kedv fokozása céljából már régi óhaja Nagyvárad város közönségének, hogy az új épületek adómentességét meghosszabbítsa a miniszter, illetve a képviselőház. Ez időszere Nagyváradon a pusztai telekre épített házak 15 évig, — lebontott házak helyére emelt épületek pedig 12 évig állami adómentesek. Lukács Ödön városi adóügyi tanácsnok terjedelmes memorandumot készített, amelyben részletesen kimutatja a város fejlődését, az új építkezések számát s keveset megindokolja az állami adómentesség kiterjesztésének szükségét. Ugy látszik, hogy a memorandum a kormány figyelmét is felkeltette, amennyiben a pénzügyminiszter *Márffy* Ede miniszteri osztálytanácsost kiküldötte Nagyváradra, hogy itt a helyszínen tanulmányozza a kérdést. A miniszteri kiküldött tegnap leérkezett Nagyváradra. A szükséges adatokat a kir. pénzügyigazgatóságtól és Nagyvárad város adóhivatalától szolgáltatják a miniszteri kiküldöttnek. Ideje már, hogy a kormány tegyen valamit Nagyváradért. Eddig ugyanis süket fülekre talált a miniszteriumokban minden jogos kérése.

* **Egy különös házasság vége.** Még élénk emlékezetben van a tizenkét év előtti Rosenberg—Batthányi-féle párbaj, a melyben Rosenberg Gyula jelenlegi képviselő gróf Batthányi Lajost a temesvári Vadász-erdőben agyonlőtte. A párbaj báró Shossberger nagybirtokos Ilona nevű leányáért történt, aki ekkor már Batthányi felesége volt. A leány a párbaj után báró Opfermann Viktor morvaországi nagybirtokos felesége lett. E házasságról mind a mai napig nem beszéltek, míg most kitudódott, hogy a bárónő a múlt héten férje ellen a válókeresetet megindította.

* **A honvédszázadok nagy napja.** A mostani forró kánikulai időszakban még

melegebb napjai vannak a debreczeni 2-ik honvédszázad Nagyváradon állomásozó osztályának. Csak most fejezte be a minap szemléjét Nagy Géza ezredes s Bihar Ferenc altábornagy, kerületi parancsnok s már tegnap délután ismét magasrangú katonai vendéget kaptak a honvédszázadok. Lovag *Eckensberger* ezredes, dandárparancsnok Debreczenből Nagyváradra érkezett, hogy szemlélet tartson az osztály fölött. A vasútnál *Jóny* százados, osztályparancsnok várta több tiszttel a dandárparancsnokot. A szemle ma, pénteken lesz. A vendég tiszteletére az osztály tisztikara tegnap este lakomára gyűlt egybe. A legénység nagy buzgalommal készül a szemlére. Tegnap, csütörtökön egész nap folyt a munka, tisztogatás a laktanyában, hogy kiérdemeljék a dandárparancsnok megaláztatását.

* **Nem kell postagyakornok.** A kereskedelemügyi magy. kir. miniszter posta-táv-irida gyakornok jelölt állásokra pályázatot nem hirdet, mert a gyakornokjelöltek létszámában üresedés nincs. Posta-táv-irida gyakornokjelöltek pályázaton kívül sem vétetnek fel.

* **Tűz Pecze-Szöllősn.** A szomszédos Pecze-Szöllős községben tegnap, csütörtökön hajnalban, 4—5 órakor kigyuladt a község Nagy-Várad felőli végén lévő gyógyszerár-épületének a tetőzete. A pecze-szöllősi tűzoltók csakhamar megjelentek és kivonult a váradvelencei tűzörség is. A tüzet sikerült rövid idő alatt eloltani s így csak egy része égett el a tetőzetnek s az épület belső részén semmi kárt nem okozott a tűz, amely valószínűleg a padlás-feljárónál keletkezett s úgy jutott a tetőre. Megnehezítette a tűzoltók munkáját az, hogy csak nagyon kevés víz volt. Az összes kár 5—600 korona. Az épület biztosítva volt.

* **Ulések a városházán.** A városházán is holt szezon van. A tisztviselők egy része szabadságon s a közönség is ritkábban keresi fel ügyes-bajos dolgaival a városi hivatalokat. Ma azonban két ülés is lesz a város székházában. Délután 4 órakor a pénzügyiszakbizottság tart ülést. Targyalás alá veszik a Bihar-megyei gazdasági egyesület kérelmét, amelyben a Városligeten ingyen házhelyet kér a várostól, ezenkívül a vasúti közlekedéstarifájának módosítását tárgyalják. — Délután 5 órakor pedig a villamosmű felügyelő bizottsága tartja rendes havi ülését.

* **A körjegyzők magánmunkálatainak díjai.** A fizetés rendezéssel egyidejűleg Biharvármegye törvényhatósági bizottsága szabályrendeletet alkotott a községi és körjegyzők ügyis mint anyakönyvvezetők hivatalos működéséért engedélyezett és a magánmunkálatokért szedhető díjakról. A belügyminiszter a szabályrendeletet jóváhagyta.

* **A házbérbehajtásnak legújabb módja.** A háziurak s asszonyok magatartása különbözőképpen nyilvánul a szenvedő emberiség azon fajával szemben, mely sehogy sem akarja leróni azt, amivel a házigazdájának tartozik. A házigazdák egyrészt szívesen olyan, mint a vaj. Tűri a lakót, ha nem is fizet, mert az ilyenek rendszeresen meghúzzák magukat. A másik elengedi a házbérhátalékot, de előbb megígérteti a lakóval, hogy elköltözik s más boldogdot keres, ki helyet ad neki. Ismét más: ez már kidobja a lakót, ha hátalékban van, a holmijával együtt. Most azonban egy háziasszony újabb módját találta ki, hogy a lakót ne keljen elbocsátani fizetés nélkül. De ez nem praktikus s így nem ajánlatos követésre, mert aztán a rendőrséggel gyűlik meg a baja az embernek. Sz. N. biztosítási ügynök panaszt emelt tegnapelőtt a rendőrségen, hogy reggel, mikor felébredt, fehérneműszekrényét teljesen kifosztva találta, azonkívül bűröndje, egy pár cipője,

cilinderje, tükre és irományos tárczája is el-
tűnt. Mindjárt meg is nevezte a tett elkövető-
jét szobaasszonya özv. K.-né személyében. A
rendőrségre hívott szobaasszony beismerte ugyan,
hogy Sz.-ét holmijától ő fosztotta meg, de pusztán
azért, mert másképp nem tudta volna megkapni a lakás
és kosztipénzt, melylyel Sz. hátulékban van. Az érdekes
ügynek a büntetőbíróóság előtt még folytatása lesz.

* **Eljegyzés.** Grünwald József riényi nagykereskedő bájos leányát Rezsikét eljegyezte Stern Béla nyomdavezető.

* **Takarmány az erdőkből.** Az országazerte uralkodó általános nagy szárazság s rendkívüli hőség által előidézett nagyfokú legelő illetve takarmány hiány folytán veszélyeztetett állattenyésztést fenyegető veszélyt a földművelésügyi miniszter enyhíteni óhajtván, a kir. kincstári erdőhivatalokhoz körrendeletet intézett, amelyben elrendelte, hogy a kincstári erdők azon részeit, amelyekben az erdőgazdaság s illetve a faállomány, valamint egyéb érdekek, nagyobb veszélyeztetése nélkül a jelenben lombtakarmány termelését megengedhetőnek találja, a tényleg legelő vagy takarmányhiányban szenvedő s a közigazgatási hatóságok útján értesített községek szegény sorsú lakosai részére a jelzett célra kijelölje. A miniszter a lombtakarmány értékének megtérítésétől eltekint. A miniszter ezen intézkedése, ha kellőleg fogantatásra lesz, a szegény gazdák baján némileg segít. A közigazgatási hatóságok szintén utasítva vannak, hogy a községekben hirdessék a miniszter intézkedését.

* **Öngyilkos földmives.** Kárász János gyomai földmives örökös viszálykodásban élve vejevel és leányával, annyira megunta az életét, hogy tegnap reggel a Körözsbe vetette magát, melynek hullámaiban halálát lelte. A hetven éves öreg embert tegnapelőtt este veje és leánya leszidta azért, mert pár perccel később érkezett a vacsorához. Az öreg annyira szívére vette a dorgatóriumot, hogy elhatározta, hogy öngyilkosságot fog elkövetni. Ma reggel Kárász átment szomszédjához, Göndöcs Imre kovácshoz, a kinek egészen leplezetlenül elpanaszolta minden buját-baját s beszélgetésük végén arra kérte szomszédját, hogy mondja meg gyermekeinek, hogy öngyilkossá lesz; beleugrik a Körözsbe. Göndöcs azt gondolta, hogy tréfál az öreg, a ki szívélyes bucsuzás után elindult az utolsó útjára. Egy negyedóra múlva azonban halászkok jöttek a Körözsről, s ezek újságolták, hogy a szerencsétlen Kárász János csakugyan öngyilkos lett; a Körözsbe ugorva vetett véget életének. A hatóság embereit is értesítették az esetről, a kik megtették a kellő intézkedéseket. A Körös hajjai még ezideig nem hozták felszínre az öreg földmives hulláját.

* **Megadta neki.** Egy falusi paraszt a városban járva, a gyógyszerész előtt haladt el. Kiváncsi lévén, megállott a gyógyszerész előtt s a nyitott ajtón nagy szemekkel bámult be. A gyógyszerész haragos lévén, rámondott:

— Mit bámul?

— Csak körülnéztem, hogy mi van itt eladé?

— Ökröket árulunk: jöjjen...

— Ugy látom, jól megy az üzlet — vág közbe a paraszt — mert már csak egymaga maradt.

* **A milliárdos halála.** Angol lapok érdekes történetet mesélnek egy amerikai milliárdosról és egy trapéznművészről. A milliárdos egyike a legismertebb nevű amerikai náboboknak: Pierpont Morgan, a trutsfejedelem. A trapéznművész neve pedig Louis Gordner.

Néhány hónappal ezelőtt Newyorkban megbokrosodott egy ló, amely apró gígg elé volt fogva. A gíggben Pierpont Morgan kis fia ült. A megvadult ló iszonyatot keltő vágtatással rontott végig a newyorki utcákon, elgázolva néhány embert, akik feltartani akarták. A kocsi-
ban ülő gyermek képtelen volt a lovat megfékezni s ijedtében elbocsátva a gyeplőt, halálos

félelemmel várta a sorsa eldőlését. Ebben a pillanatban egy herkulési természetű férfi vetette magát a ló elé és rettenetes erővel letépte a szilaj állatot. A kocsiból ájultan, de sértetlenül emelték ki a gyermeket. Egy úri hölgy, aki tanuja volt a jelenetnek, mert véletlenül éppen arra hajtatott a fogatán, most felismerte a megmentett fiúcskát a saját gyermekét. Hálából minden pénzt, amely nála volt — még pedig valóban tekintélyes összeget — felajánlotta a bátor életmentőnek, aki azonban kereken visszautasította a jutalmát. A hölgy ekkor az életmentő nevét kérdezte s így tudta meg, hogy az Louis Gordner trapéznművész.

— Gordner ur — mondta a hölgy — sohasem fog elfeledni, hogy egyetlen gyermekem életét mentette meg. Itt van a névjegyem s ha bármikor bajba jut, forduljon hozzám és én segítségére leszek.

A hölgy a gyermekével tovább hajtatott s a trapéznművész csak azután nézte meg a névjegyet. Persze nagyot nézett, amikor felismerte a névben a legnagyobb hatalmu milliárdos feleségét.

Néhány nappal ezután Cardner elutazott Londonba, ahol egy cirkuszi előadás alkalmával lezuhant a trapérról és súlyosan megsebesült. A szerencsétlenségét a newyorki lapok is közölték s így megtudta azt Mrs Morgan is, aki nyomban hajóra szállt s átutazott Londonba. Ott a legjelesebb sebészeket hívatta a beteghez s egész csapat ápolót szerződtetett a gondozására. Mialatt Cardner betegben fektült, meghalt Amerikában az Atyja; erre a hírre kérte a milliárdosnét, hogy hozassa el anyját s hozzá. Mrs Morgan kábel útján intézkedett, hogy a kérés teljesüljön. Hanem Cardnert az orvosok nem tudták többé ép emberré gyógyítani; nyomorék marad örökre. Nehogy pedig gondjai legyenek az életben, Porpont Morgan most házat vásárolt számára Miswankee városban, ahol Cardner gondtalan élhet.

x **Ne mulassza el s vegyen egy üveg Labolint 1 kor. 20 fillérért, mely lábizzadás ellen a legkitűnőbb megbízható szer, már 8 napon belül feltétlen hatást eredményez. — Berger Sándornál Parfümerie »Savoly« illatszertárában Nagyvárad, Bémer-tér, színház sarok.**

IRODALOM.

Magyar Sion. Egyházirodalmi folyóirat. Kezdetől XLII. Az új sorozatban XVIII. évfolyam. Szerkesztik Trikal József dr és Prohászka Ottokár dr. 1904. évi füzete megjelent július 20-án a következő kiváló tartalommal:

Az evolúció erkölcstana. Prohászka Ottokártól.

Niczky Györgynek végrendelete. Közli Kovács Ignác.

A kegyelem és az emberi élet. Rott Nándor dr-tól.

Adalékok a kassai sz. lélekről nevezett ősrégi kórház történetéhez. Dragóner Bélától.

A maitól eltérő szokások, visszaélések és profanációk az Oltárszentség körül az első nyolcz században. Zubriczky Aladár dr-tól.

Irodalom és művészet. Dr Albert Ehrhard Das religiöse Leben in der katholischen Kirche. Ism. Trikal József dr. — M. J. B. Rupert: Politique et religion. Ism. Trikal József dr. — M. Georges Noblmaire: Concordat ou Separation. Ism. Trikal József dr. — Carolo Frick S. J.: »Ontologia« in usum scholarum. Ism. x.

Kisebb közlemények.

Z E N E.

Magyar dalok.

Irhatnak a zenének világhírű mesterei szebbnél-szebb remekműveket, azért a magyar embert a szíve mindig csak a magyar

dalhoz fogja vonzani. Olyan valami speciális bája van a magyar dalnak, ami a zene minden egyéb ágában hiányzik. Akár szomorú, akár vidám a magyar dal, mindenképen érzik rajta, hogy szívből fakad és szívhez szól. Egy kincsébánya a magyar dal, amelyet a végtelenig lehet bányászni.

Ujabb időben fel is fogták zeneszerzőink a zene nagy jelentőségét s a magyar dalköltészetnek új kora nyílt meg. Egész sereg szebbnél-szebb dal jelenik meg, amelyek többé-kevésbé elterjedést nyernek.

Igazi elterjedésüket egy akadályozza: együtt nem jelentek meg eddig, külön-külön pedig drágák. Ezen a bajon segített Könyves Kálmán, mikor kiadta a legszebb 100 új magyar dalt egy kötetben. A magyar dalköltészet legújabb gyöngyei vannak itt egybegyűjtve s a gyűjtemény egyik legbecsessebb kötetjét teszik.

A kötet a Könyves Kálmán zeneműtárának bevezető kötete; tartalom a következő:

Tartalma: A hervadó rózsebimbót siratja az ég is... A kakasom, a kakasom. Akármilyen havas eső esik. Alá is út, fel is út. Alom volt a mi szerelmünk. A szerelem, a szerelem. Atya, fiu, meg aztán a szentlélek. Az üllői nagykaszánya. Azt beszélnek a faluban, hogy te bus vagy, hallgatag. Az utfélen megy egy legény. Baka nóta. Bánatos a szívem nagyon, soha meg nem gyógyul. Barna kis lány levelet irt aranyos papírra. Be sok sürtű csillag ragyog az égen. Beteg az én szívem, beteg. Betyár dal. Buzavirág a kedvesem két szeme. Csak titekből akartalak szeretni. Csendes éjjel ezer csillag az égen. Csütörtökön este. De ki tudnám panaszkodni magamat. De sok legénynek az a hibája. Dombou van a babám háza. Élet, élet, betyár élet. Edes anyám, kösse fel a kendőt a fejére. Ejszaka volt, amikor én születtem. Elmegyek az esküvőre. Elment az én kedves rózsám, itt hagyott. Elvesztett a lovam. Esik az eső, menydörög az ég is. Esik eső, a meghervadt mezőre. Esik eső, látom. Estharangzó busan kondul. Ez az élet. Ez illik, illik, illik. Fecske madár. Fel a pohárt. Felednélek, felednélek s nem tudlak feledni. Felgyújtottam a Babosék tanyáját. Felszántották a szikszói temetőt. Fodros levele van a vad mályvának. Három bokor ribizli, kis angyalom. Három szál, gyufa szál. Három eresztére leszállott egy. Hó meg dara. Huszár csárdás. Irtam én levelet a császárnak. Jaj de hamis ez a lányka. Jaj de nagyon szeretném. Jaj de szépen muzsikálnak. Kanász nóta. Katonának nem jó lenni. Ki, ki, ki, gyere ki. Kiskertemben sárgul a lomb. Kimegyek a temetőbe. Kit gyászol a fecske madár. Legszebb ház a sorban. Magas a kaszánya. Mászt szeretek. Még azt mondják, haj. Megérett a piros szőlő. Megölte egy legény magát, oda kűnn a vártán. Mért is szerettek oly nagyon tégedet. Most jöttem meg Párisból. Nádfüdeles kis házikóm. Ne esküdjöz a nagy égre hiába. Ne hulljon a könnyed érttem, hogyha én már nem leszek a világon. Ne irj nekem többé levelet. Nem aludtam három éjjel, három nap. Nem halt ki még a szép magyar nóta. Nem mondom meg neked soha. Nézem, nézem a sok csillagot. Nincsen nekem jobb tanyám. Nótárius ur, irjon nekem instantiát. Októbernek elsejével el kell masirozni. Osi rózsá, fehér osi rózsá. Panaszokodik a fúrulyám nótája. Pista bácsi. Rajta kurucz, raja. Restaurálják a vármegyét. Sárga levél, ti lehalló levelek. Sarkon van a házam. Siófokra megy a hajó. Sürtű könnyem zápora hull. Szőke kis lány benned lelem az üdvömet. Szőke kis lány de hamis a két szemed. Te felőled álmodoztam. Tele van a babos ködöm virággal. Tekintetes kapitány ur. Temetőbe ha visz utad. Temetőbe hogy ha sirra tekintek. Tisza partján nem jó lefeküdni. Úlj ide, úlj ide az ölemben. Várhatsz babám, elvárhatsz. Vett a rózsám piros selyem viganót. Volt egy leány a faluban, kit igazán szerettem. Volt nekem egy szép

szeretöm. Vörös bor, fehér bor, ez az én életem. Zsidó leány a galambom, a neve Rebeka. Zug a vihar, jajgat a szél, kergeti a felteget.

A 10 kötetes gyűjtemény ára csak 100 korona; megrendelhető a lapunk hirdetési rovatában található rendelőlap útján is.

EGYESÜLETEK.

A 48-as kör ülése. Felkérem a nagyváradi 48-as népkör nyári mulatságát rendező bizottság valamint a kör választmányának m. t. tagjait, hogy f. hó 29-én este 7 órakor a kör helyiségében tartandó gyűlésre teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1904. július 28-án. *Diósy Ferencz* jegyző.

Igazságszolgáltatás.

A micskei gyilkosság epilógusa.

— *A kurai ítélet kihirdetése.* —

A Tiszántul hiradása révén olvasóink bizonyára tudomást szereztek annak idején arról a borzalmas gonosztettéről, melyet *Komáromy István* micskei szolgálégy követett el *Horváth Miklósné Nagy Rozália* felbujtatására avval hogy annak spját, a beteges *Nagy Istvánt* 50 forint bérért a pinczébe megfojtotta.

A nagyváradi kir. törvényszék, mint esküdtbíró, ez ügyben ez évi január hó 21 és 22. napján tartotta meg a főtárgyalást s a két bűnös közül a tettest *Komáromy Istvánt* életfogytiglani, *Horváth Mihályné Nagy Rozália* felbujtót 15 évi fegyházra ítélte el az esküdtek vadiktja alapján.

Ez ítélet ellen a vád képviselője és a védők semmisségi panaszszal éltek a Kuriához, mely ez évi június hó 15-én foglalkozott vele *Tóth Győző* kuriai bíró előadásában.

A Kuria a vádlottak javára megváltoztatta az esküdtbíró ítéletét, és tekintettel arra, hogy a nagyváradi kir. törvényszék *Horváth Miklósné* terhére az elkövetett bűntett minősítésénél és a büntetési kiszabásánál a Btk. 280. §-át alkalmazta, holott az e szakaszban körülírt alkatelem az esküdteknek feltett kérdésre bele foglalva nem volt, *Horváth Miklósné Nagy Rozália* büntetését, figyelemmel bűntetlen előéletére, 15 évről 12 évi fegyházbüntetésre, a tettest *Komáromy István* életfogytiglani büntetését pedig figyelemmel elhanyagolt nevelésére és beismerésére, melylyel a bűncselekmény felderítésére nagy mértékben hozzájárult, 15 évi fegyházbüntetésre szállította le.

A Kuria ítéletét tegnap hirdette ki a váradi kir. törvényszék az ügyész, védők és vádlottak jelenlétében.

A Finta testvérek vizsgálati fogsága. A nagyváradi kir. ügyészség indítványt adott be a vádtanácshoz a Finta testvérek vizsgálati fogságának meghosszabbítása iránt, miután letelt a három hónap, melyet a bűntett perrend a vizsgálati fogság maximuma képen megszavazott. A vádtanács tegnap foglalkozott *Nagy József* tszéki bíró elnöklete alatt zárt ülésben a kir. ügyészség indítványával és az előterjesztett indokok alapján a Finta testvérek vizsgálati fogságát fentartotta.

TANUGY.

A székelyhídi leánynevelő intézet.

A tanév végeztével értesítőikben beszámolnak az iskolák működéseikről s mi a közérdeklődésnek teszünk eleget, mikor ezeket az értesítőket egymásután ismertetjük.

Nem szabad említés nélkül hagynunk azonban a többiek közt az iskolát sem, mely értesítőt nem ad ugyan ki, de bár szerényen, csendben, magát észre nem vételeve, mégis nem kevésbé áldásosan működik a közművelődés tereén. Ertjük öz. *Brem Jánosné* tan- és nevelőintézetét, mely az *Ermellék* középpontján, Székelyhídon működik s az a szép eredmény, a mit eddig felmutatott, az egész környék elismerését érdemelte ki. Rendesen 20—30 leány növendéke van, a kiket két tanítónő vezet az elemi- és polgári leányiskola tanulmányaiban. 4—6 gyermek teljes ellátását is az intézetben nyeri. Különös dicsérrel említhetjük meg, hogy az intézet nem csak tanít, hanem igazán nevel is az életnek.

A sok elismerés közül, melyet az intézet tulajdonosnője kapott — írásban, csak a legutóbbit említhetjük. Annál figyelemre méltóbb ez, mert félig hivatalos nyilatkozat, mivel Székelyhid főjegyzőjétől származik, a ki a kerületi tanfelügyelőtől kiküldött, de akadályozott esperes helyett a most lefolyt vizsgán elnökölt:

A mai napon megtartott évrő vizsgálat mindvégig igaz örömmel töltött el. A tanulók feleletei határozottak, a tudás jellegével bírnak. Az általános eredmény minden várakozást kielégítően kitűnő s én szerencsésnek érzem magamat, hogy a véletlen a vizsga végig hallgatásához juttatott.

Székelyhid, 1904. jun. 21.

Fándly József,
elnök helyettes.

A magunk részéről mi is csak gratulálni tudunk a szép eredményhez s az iskolát melegen ajánljuk a tanügy barátainak s a szülői figyelmébe.

NYILTTÉR.

A jó munka a legjobb reklám.

Ki javítja meg olyan bámulatos olcsón és pontosan az óráját, mint

Freund Benjamin.

Miért? Mert a legjobb gépekkel és munkaerőkkel van ellátva. Ékszer vagy órát csak

Freund Benjaminnál

vásárolhat legolcsóbban, miért? mert kis hásszonnal is megelégszik.

Fél árban kinél kap szemüveget, hő- és lázmérőket, azt is csak

Freund Benjaminnál.

Miért mert megvett potom árért egy raktárt.

Van-e törött vagy ócska arany és ezüst eladó vagy cserébe akar.

Freund Benjaminnál

értekesítheti legjobban. Ékszer javítást hallatlan olcsóért eszközöl.

Ki nem tudja, hogy hol lakik az a

Freund Benjamin,

mű-órás, ékszerész és látszerész, az figyelje meg
Nagyvárad, Fő-utca, Széchenyi-szálloda épület

TAVIRATOK.

A mentelmi bizottság ülése.

Budapest, jul. 28. (Saját tud. táv.) A képviselőház mentelmi bizottsága ma délután 4 órakor ülést tartott. Megállapították, hogy *Abaffy Odön*, gróf *Károlyi Sándor*, *Vészi József*, *Ivánka Oszkár*, *Sándor Pál*, *Kaas Ivor* és *Zichy Jenő* gróf képviselők mentelmi jogának felfüggesztését fogja javasolni a háznak. *Hentaller Lajos* mentelmi jogának felfüggesztését nem javasolja. *Barabás Béla* képviselő mentelmi jogának megsértését ez idő szerint nem bírálta el, hanem előbb bekívánja a belügyminisztertől a vizsgálat iratait. *Szederkényi* mentelmi jogának megsértését, melyet amiatt jelentett be, hogy a ház elnöke a július 22-iki ülésen megvonja tőle a szót nem látja fenforognia a bizottság. Ez utolsó ügy tárgyalásánál *Klobusitzky János* elnökölt.

Koronázás Szerbiában.

Belgrád, július 28. (Saj. tud. táv.) A szerbiai kormány elhatározta, hogy a 21-iki koronázásra a külföldi hatalmaságokat nem hívja meg, hanem a koronázás megtörténtéről egyszerűen értesíteni fogja őket a külügyminiszter útján.

A trieszti zavargások.

Trieszt, július 28. 300 ugynevezett szabadelvű ifju gyűlt össze este 10 órakor a szociáldemokrata egyesület helyisége előtt és miután ismételtén meghiusult ama szándékuk, hogy a szociálisták táborából megerősítést szerezzenek, bejártak több utcákat. A rendőrség, amelynek határozott utasítása volt a türelmes viseikedésre, kénytelen volt közbelépni, amikor a tüntetők az II. Sole szerkesztőségét akarták megrohanni. A tüntetőket szétszórták és 12-öt letartóztattak. A letartóztatottak közül nyolcz a rendőrség felügyelete alatt maradt, négyet pedig átadtak a törvényszéknek.

REGÉNYCSARNOK.

A brixtoni rejtély.

— Bűnügyi regény. —

Irtá: A. C. D. (Angolból.)

29

— Az a legnagyobb, — kiáltott föl kárörvendve, hogy az a balga *Lestrade*, aki mindenkinél okosabbnak tartja magát, teljesen hamis nyomon indult el... A titkár, azt a *Stangersont* hajszolja, akinek annyi köze sincs a gyilkossághoz, mint a ma született gyermeknek... Azt hiszem, hogy eddig már meg is csipte!

Ez a gondolat anyira mulattatta *Gregson*ot, hogy ismét föl kacagott, s addig nevetett, míg csak a köhögés el nem fogta.

— Hát ön, — kérdezte *Holmes*, — hogyan akadt rá a helyes nyomra.

— Ah, rögtön elmondom... Persze, *Watson* ur, ez a legnagyobb titok és magunk közt kell, hogy maradjon... Tehát: a legelső nehézség, melyet le kellett győznünk, a meggyilkolt amerikai előéletének a kiderítése volt... Más detektív talán hirdetésekkel szólította volna föl a közönséget, hogy jelentkezék, aki ismerte és tud róla valamit? de *Gregson* *Tóbiás* másként szokott dolgozni... Emlékszik arra a csilinderre, a halott mellett?

— Hogyne, — felelte *Holmes*, — a *John Underwood & Fia* cégtől való; a *Camberwell*-uti 129. számú házból.

Egy-két középiskolát végzett
fiu
tanulónak
felvétetik a
Szt. László nyomdában.

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Ezelőtt REISZ és PORJESZ.

Május elsejétől fogva
Szent László-tér, a holdas templom mellett.

Saját készítésű elegáns asztalos
és kárpitos

BUTOROK

modern stílusban, gazdag választékban,
gyárban.

Szolid, szabott árak!

A „Központi Takarékpénztár” rész- vénytársaság

Nagyvárad, Olaszi

Színház- és Szilágyi-Dezső-utca sarkán Ad orján Emil ház
Törlesztéses

jelzálogkölcsonöket nyujt

10, 15, 20, 25, 30, 35, 40 és 50 évi
visszafizetésre.

A kölcsönöket a legolcsóbb kamattal
mellett folyósítjuk és a legrövidebb idő
alatt bonyolítjuk le.

A törlesztéses kölcsönöket záloglevél
alapján nyújtjuk, azonban a záloglevele-
ket teljes névértékben számoljuk el, azaz
a kölcsön teljes összegben fizettetik ki.

Dróga kamatozású kölcsönök helyett olcsóbb kamatozású kölcsönöket bélyeg és illeték mentesen nyújtunk.

Kölcsönöknél hiteles telekkönyvi ki-
vonat, hiteles telekkönyvi birtokiv, eset-
leg községi becsü bizonyítvány beküldése
elegendő.

A „Központi Takarékpénztár” részvénytársaság.

Hirdetmény.

„Nagyvárad Hítelbank Részvénytársaság” (Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

elfogad betéteket könyvecskékre és folyó
számlára:

6 hóig elhelyezett
összeg után **5%-os** kamatot
fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámított
váltókat.

Jelzálogokra kölcsönöket nyujt.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre
előleget ad.

Nagyvárad, 1904. május hó.

897

AZ igazgatóság.

Fehér Jenő

uri és női czipész

Nagyvárad, Fő-utczán lévő Rimanóczy-házban
(Fábry-testvérek üzlete mellett).

Van szerencsém a n. é. közönség és a
főt. papságnak szives tudomására hozni, hogy
egy, a mai kor igényeinek megfelelő

czipész-üzletet

nyitottam. Mint ajánló körülményt, bátor-
kodom felemlíteni, hogy a nagyvárad szaki-
nyu ipariskola czipőszabászati rajzelőadója,
illetve szaktanítója vagyok továbbá a szak-
mánál eltöltött sok éven keresztül a külföl-
dön, valamint hazánk nagyobb városaiban
mint főszabász, munkavezető s hasonló mi-
nőségben a nagyvárad czipőgyárban is hat
évig sikerrel működve magas színvonalon
álló szakképzettségem folytán képes vagyok
a legkényesebb igényeket is kielégíteni s
minden vállalatot a legnagyobb szakértelem-
mel és műziséssel végzek.

Versenyárak

A főtisztelendő papság és a n. é. kö-
zönség támogatását kérve, vagyok tisztelettel

Fehér Jenő,

czipész mester.

Előre haladt idény miatt
az összes nyári szép válogatott rőfös és női divat-árakat
nagyon olcsón elárusítjuk.

Maradékok:

500 méter maradék voil finom . . . 19 kr.	500 méter maradék áttört batiszt 13 kr.
500 méter maradék francia batiszt 21 kr.	500 méter maradék atlasz szaten 22 kr.
500 méter maradék ruha vászon 25 kr.	5000 méter maradék hazai delin 28 kr.
5000 méter maradék francia delin 37 kr.	

Csipke maradékok 1 kr.-től feljebb.

Kovács L. és Társánál

Nagyvárad, Zöldfa-utca elején.

Uj áruházunk Zöldfa-utca elején.

Uj áruházunk Zöldfa-utca elején.